UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

à Casu CIII. usque ad Casum CXVII. inclusivè exhibens Materiam de Sacramentis extremæ Unctionis, Ordinis & Matrimonii, item de Censuris

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1753

VD18 13475452-001

Casus CIX. De Ligamine, publicâ honestate & defectu ætatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39841

Visual Library

3. Ut petatur dispensatio à Papâ, vel si ita loci consuetudo habeat, ab Episcopo; quia tamen hæc omnia rarò concurrunt, & plerumque adest periculum scandali, rixarum, perversionis prolium aut alterius mali, ideo hæc connubia non nisì in raro casu esse licita etiam in locis mixtæ religionis meritò docent *March. Laym. Gobat, Schmier num.* 61. Quod à potiori tenent de sponsalibus, quæ obinde plerumque illicita sunt, & irrita, ideóque à Confessariis, omninò dissuadenda.

CASUS CIX.

De vi, ligamine, publicâ honestate, & defectu Ætatis,

XAntus *Parochus interrogatur* 1. *An pro foro conscientiæ valeat Matrimonium juramento firmatum, sed metu extortum, & quis sit hìc metus gravis,* 2. *An sufficiat levis vel reverentialis,* 3. *An metus justus,* 4. *An incussus à causa naturali, quid si Medicus dicat, nolo te curare, nolo dare eleemosynam, nisì ducas meam filiam,* 5. *Quid si metus non sit incussus in ordine ad Matrimonium, vel tantùm ad Matrimonium in genere, & an revalidetur per copulam, vel cohabitationem,* 6. *An coactus ad Matrimonium metu mortis, possit admittere copulam,* 7. *Qualiter metus probari debeat.* 8. *An ipse cogens possit resilire.* 9. *An metus annullet Matrimonium de jure naturæ.*

10. Quid de contrahente cum ligamine. 11. An requiratur certitudo de morte conjugis. 12. Unde hæc desumenda. 13. Quid de publica honestate ex sponsalibus. 14. Ex Matrimonio rato. 15. Si Cajus sponsalia contrahat cum Cajâ & ejus sorore, quam tenebitur ducere? 16. Quid si sic contraxit sub conditione. 17. Quid si Cajus resiliat ob votum Cajæ, an hæc possit ducere Caji fratrem: quid si Caja fuerit fornicata cum Cajo. 18. Quid si cum Cajo contraxerit sponsalia ex metu. 19. Quid si sic contraxerit Matrimonium. 20. An sponsalia, vel Matrimonia impuberum causent publicam honestatem, an Matrimonium clandestinum, an sponsalia ficta, non mutua, sub veniali obligantia, &c. 21. Quæ ætas requiratur ad Matrimonium. 22. Qualiter debeat completa, an in eâ dispensare possit Episcopus, an peccent ante ætatem contrahentes &c. Pro resol.

1. QUÆR. I. Quid circa impedimentum vis?

℟. Ad hoc impedimentum reducitur, quidquid impedit libertatem matrimonii. Est autem libertas duplex, 1mò Physica, quæ impeditur per absolutam necessitatem agendi vel non agendi: ex hoc capite invalidè contrahunt amentes, Ebrii, &c. de quibus nulla est difficultas. 2dò Moralis, quæ impeditur per vim & metum: vim autem & metum irritare matrimonium, manifestum est ex jure Canonico. *c. 14. 15. 28. de Spons.* idque non tantùm in foro externo, sed etiam pro foro conscientiæ, etiamsi sit juramento firmatum. Est communis, & certa ex *c. 2. de eo qui duxit, Sanchez. l. 4. d. 20. num. 12. Kugler à num. 644.* Debet autem esse gravis, & injustus, sive à contrahente, sive à 3tio in ordine ad Matrimonium incussus, est generalis regula, quæ indiget explicatione, igitur

1. De-

1. Debet metus esse *gravis* vel absolute, & se- 2.
cundum se, qui capax sit movere virum alias constantem, ut metus mortis, mutilationis, diuturni carceris, servitutis, gravis & diuturnæ indignationis parentum, notabilis jacturæ famæ, vel bonorum fortunæ, privationis officii, sive illa sibi, sive proximè conjunctis timeantur, *Averf. f. 3. Sperel. decis. 79. n. 74.* vel debet esse gravis respectivè ad personam, cui incutitur, nam sæpe metus, qui respectu unius personæ valde meticulosæ v. g. puellæ est gravis, respectu viri cordati est levis: Metus simpliciter levis non irritat Matrimonium *c. veniens 15. desponf.* quia non notabiliter minuit libertatem, & facilè repelli potest; idem probabiliùs tenet de metu reverentiali, quo liberi vel subditi ideò contrahunt, quia ob reverentiam parentum, vel Dominorum non sunt ausi contradicere; nisi accedant alia adminicula, importunæ preces, minæ, aut, ùt vult *Engel*, si modesta contradictio nihil juverit, ut fieri assolet, tunc non tantùm in foro interno, sed etiam externo Matrimonium (idem est de professione religiosâ) pro irrito habetur. Pignat. *Tom. 7. consult. 77.*

2. Metus debet esse injustus, nam justus non vi- 3.
tiat contractum, ut si Judex minetur stupratori excommunicationem, vel mulctam, vel pater accusationem, nisi ducat filiam defloratam; aut si Judex justè condemnato dicat, aut morere, aut duc filiam carnificis, quia metus est justus: aliud foret, si pater minaretur stupratorem occidere, nisi stupratam ducat, talis enim metus foret injustus, quia pater non habet jus occidendi.

4. 3. Metus debet esse incussus à causa libera, id est, ab homine, nam si ab intrinseco v.g. morbo, vel à causâ naturali proveniat, ut timor mortis, incendii; infamiæ, jacturæ bonorum, & ex eo metu perculsus quis contrahat, validè contrahit, communis. *Ratio est*. quia talis metus non est injuriosus, nec est ab alio incussus, sed ab ipso metuente conceptus. Econtra injustè incussus, sive à contrahente, sive à 3tio, invalidat Matrimonium, quia æqualiter minuit voluntarium, ut si quis renuat solvere debitum, vel desistere ab injusto processu, nisi ducas ejus filiam, metus erit injustus & irritans matrimonium: idem docent *Avers. La Croix num.* 648. si Medicus, qui solus posset mederi, nollet tibi mederi, nisi duceres ejus filiam, quia ille metus non solùm est ab intrinseco, seu ex ipso morbo, sed simul ex denegata medicina, idque in ordine ad matrimonium; sed æque probabile videtur oppositum, nam medicus potest justè exigere stipendium laboris, vel ejus loco matrimonium, & sicut valebit matrimonium, si Advocatus dicat viduæ evincam tibi gratis hanc litem, eâ conditione, ut mihi nubas, quia conditio est honesta, ita non minùs valere videtur, si medicus dicat, nolo te curare aliâ conditione, quàm ut ducas meam filiam, & in dubio standum est pro valore matrimonii. Simile est, si tibi incarcerato dicat custos: dimittam te, si ducas meam filiam; item si puellæ in aquis periclitanti & tuam opem imploranti, neges succurrere, nisi tibi nubat, Ratio est quia in his & similibus nullus metus injustè incutitur, sed ad summum negatur aliqui ex charitate debitum.

4. Me-

4. Metus debet esse incussus ad extorquendum Matrimonium, est communis contra *Veracrux*, *Schmier*. *Schmaltzg*: Ratio est, quia aliàs non ab ipso exigitur Matrimonium, sed ipse illud sponte eligit, ut evadat aliud malum, & Jura *cap. cum veniens*, *cap. cum locum de sponsi.* loquuntur de solo metu in ordine ad matrimonium incusso, hinc si Titius ex odio tibi intentet mortem, vel te iniquâ lite divexet, & tu ad eum placandum ducas ejus filiam, valet matrimonium. Similiter valet, si tertius tibi promittat placare Titium eâ conditione, ut ducas ejus filiam: *Ratio* est, quia non tenetur operam suam interponere gratis, & tu liberè illam conditionem acceptas. Si injusto metu cogaris in genere ad nubendum, vel ad ducendam indefinitè unam ex pluribus filiabus Caji, plures dicunt valere matrimonium, quia manet libertas quòad personam: At rectiùs contradicunt *Sanchez*. *Peretz*. *La Croix num. 659*. quia etiam status Matrimonii secundùm se debet esse homini liber; si metu coactus, metu cessante, liberè, & sciens invaliditatem Matrimonii. consensum renovet, vel affectu conjugali sponsæ cohabitet, aut eo affectu copulam exerceat, probabiliùs revalidatur Matrimonium: quia nihil defuit, nisi consensus, qui sic redintegratur. *Sanchez*. *Vallens*. §. *8*. *Pyrrh*. *de Sponsi. num.* 123. *Reiff*. *tit.* 1. *num.* 333. *Sperell*. *decis.* 80. & si tales per decennium cohabitaverint, præsumuntur affectu conjugali cohabitâsse, & Matrimonium ratificâsse *Pyrrh*. *num.* 113. Vid. tamen quæ dicam *Casu* CXI. *num.* 2. Si metu mortis coactus ad Matrimonium etiam sic cogatur ad copulam, plerique dicunt non posse consen- 5.

tire, sed potiùs debere perferre mortem, quàm habere copulam, quia Matrimonium est invalidum, ideóque copula erit fornicaria & intrinsecè mala: econtrà alii probabiliter affirmant eum posse consentire in copulam, & per copulam etiam stante metu validarî Matrimonium, quia in tali casu, quo metum patiens, vel mori deberet, vel peccare mortaliter, censetur Ecclesia permittere, ut cedat juri suo, & validè consentiat, si velit, dispositio enim illa facta est in favorem patientis vim, *& quod in favorem alicujus conceditur, non est in ejus dispendium retorquendum.* Reg. *6. in 6.*

7. 5. Metus non præsumitur, quia est aliquid facti, sed ab allegante concludenter est probandus, sufficiunt tamen duo testes de metu inconsso, quibus ob libertatem Matrimonii plùs creditur, quàm mille de libero consensu testantibus *Sperell. decis. 79. à n. 1. Schmaltz. n. 429.*

8. 6. Illum, qui metu injusto extorsit Matrimonium, non posse resilire docent *Nav. Syn. Konig. Avers. q. 4. s. 2. Schamb. de sponsal. num. 160*, quia jura tantùm favent injuriam passo, ita ut hic solus resilire possit: quod de aliis contractibus dixi *Casu 49. num. 8.* Econtrà *Laym. Peretz, Hurth. Sanchez. l. 4. d. 15. num. 5. Kugler num. 653. Wiest. de spons. 254.* rectiùs docent posse resilire, quia Matrimonium est reipsâ nullum: excipe, nisi aliud damnum secutum sit, quod non possit reparari, nisi per Matrimonium v. g. imprægnatio sponsæ; tunc enim sponsus, qui eam coëgit, teneretur consensum renovare.

7. Quòd metus annullet Matrimonium de ju-

re

re naturæ, probabiliter docent *Scot. Covar. Pont. Barb. Onnate. Sperell. decis. 6. num. 3. Haun. Krimer num. 434. Schmier. c. 4. num. 54.* rationem dant, quia repugnat rectæ rationi, ut quis ex injuriâ acquirat jus, & injuria per vim illata ex jure naturæ debet reparari, hoc autem aliter fieri non potest, quàm si Matrimonium ab initio sit nullum, & coactus remaneat in statu libertatis: 9. Econtra metum ex solo jure Ecclesiastico Matrimonium dirimere, probabiliùs docent *Sylv. Navarr. Sot. Peretz. Sanchez. d. 14. Gonet. d. 4. num. 77. Aversa. q. 4. Wiest. num. 242. Kugler num. 624. Schmalzgrub. num. 406.* *Ratio* est, quia tale Matrimonium nec est irritum jure naturæ ratione injuriæ, nam etiam metus levis est injuriosus, & causat æquale damnum, & obligat ad æqualem restitutionem, idem est de metu gravi ad alium finem incusso, item de dolo circa accidens v. g. nobilitatem, divitias &c. quæ certò gravem causent injuriam, & tamen non irritant matrimonium; nec metus irritat ratione involuntarii, quia non magis libertatem minuit metus injustus, quàm justus, aut à causa naturali incussus; atqui metus justus & naturalis nō vitiat matrimonium, ergo nec injustus: *Confirm.* ad baptismum etiam requiritur liber consensus, & tamen valet susceptus ex metu, idem est de juramento, ergo spectato jure naturæ etiam valebit Matrimonium metu extortum: *Ad Argument. Adv.* R. Jus non acquiri directè ex injuriâ, sed ex contractu valido, sicut si Mævius contra prima Sponsalia, quæ habet cum Titiâ, ducat Cajam, acquirit jus in corpus Cajæ non ratione injuriæ, quam facit Titiæ, sed ratione Matrimonii validè contracti cum Caja, nec opus est

injuriam semper reparari in eodem genere, aliàs Matrimonium Mævii deberet annnullari. Vide *Casu 49. num. 8.*

10. QUÆR. II. Quid de impedimento ligaminis ?

R. I. *Ligamen* est vinculum Matrimonii rati, vel consummati cum conjuge adhuc vivente, quod in lege nova jure divino dirimit Matrimonium cum quâcunque aliâ persona, ùt constat ex *Matt. 19. Marc. 10.* & Trid. *sess. 14. Can. 2.* ubi sic habet : *Si quis dixerit licere Christianis plures simul habere uxores, & hoc nullâ lege divinâ esse prohibitum; anathema sit.* adeò ut nunc polygamia, seu pluralitas Uxorum, à potiori virorum, nec consuetudine introduci, nec ex dispensatione Papæ concedi possit. Omnes cum S. Thom. *d. 33. q. 1. art. 2.* & qui vivente Uxore attentat Matrimonium cum alia, incurrit pœnam infamiæ, imò in Germaniâ pœnam capitis ex constitutione Carol. V. *art. 121.* & qui secundam duxit etiam bonâ fide, si ex post resciat vivere primam, tenetur ad eam redire, si dubitet, tenetur inquirere, si veritatem reperire non possit, potest petere, & reddere debitum, si bonâ fide secundum Matrimonium iniit, quia est possessor bonæ fidei, cui debetur fructus Matrimonii, qui est petitio debiti; si malâ fide, potest solùm reddere, si uterque malâ fide contraxit, neuter debitum petere aut reddere potest, quia neuter est possessor bonæ fidei, & lex non fornicandi est certa. *Sanchez l. 2. d. 42. n. 8.*

11. 2. Ut Matrimonium de novo licitè contrahi possit, requiritur certitudo moralis de morte prioris conjugis. *c. cùm in præsentia de spon. Sotus Angl.*

Angl. Tann. Couv. Sanchez. d. 46. num. 6. Sporer num. 50. *Ratio* est, quia agitur de gravi præjudicio conjugis absentis, de periculo multiplicis peccati, & de valore Sacramenti; hæc certitudo ad minùs debet esse talis, ut contrarium nullo modo sit probabile; hinc per se non sufficit, quòd conjux superstes juret, conjugem esse mortuum, & à se sepultum, nec sufficit qualiscunque diuturna absentia, quamvis enim hæc magnam faciat præsumptionem, si conjuges se amaverint, & pacificè convixerint: nam si tunc absens adhuc viveret, utique vel compareret, vel nuntium mitteret: attamen nondum adest certitudo, quam requirunt Pontifices; similiter nec sufficit unus testis omni exceptione major, nisi concurrant alia adminicula, conjecturæ, præsumptiones &c. ita ut testis ex modo deponendi, aliisque circumstantiis certò credatur verum deponere. *Palao Averf. Couv. Pyrrh. à num. 133.* quia in jure vox unius est vox nullius *l. jurisjurandi 9. cod. de testibus.*

3. In praxi ubi non habetur sufficiens certitudo necessarium est, ut Parochus rem deferat ad Ordinarium, qui tanquam Judex pro foro externo secundas nuptias permittere non poterit, nisi mors primæ conjugis plenè probetur, ad quod sufficit. 1. Liber Parochi, qui aliquem inter mortuos adscripsit, & ita habere praxin totius Ecclesiæ testatur *Averf. q. 14. f. 3.* 2. Testamentum mortui mandato judicis productum. 3. Communis & constans fama, si ad eam accedant alia adminicula, nempe quòd fuerit senex, valde æger, pugnârit in acie &c. 4. Si ad famam accedat unus testis de visu; semper tamen fama probanda est per duos testes omni exceptione ma- 12.

majores, qui deponere debent se à fide dignis audivisse, & esse in loco publicum, & se credere rem ita esse, *Avers. l. c. La Croix num. 677.*

13. QUÆR. III. Quid de impedimento publicæ honestatis?

Rs. 1. *Publica honestas*, seu, ùt in jure vocatur, *justitia publicæ honestatis*, est propinquitas orta ex sponsalibus & Matrimonio rato, sive per se, sive per procuratorem contractis. Hoc impedimentum est solo jure Ecclesiastico introductum, & quidem ad similitudinem affinitatis; sicut enim ex conjunctione corporum sive legitimâ, sive fornicariâ oritur affinitas, sic ex affectione & conjunctione animorum in sponsalibus & Matrimonio rato intervenire, juxta communem hominum æstimationem nascitur singularis familiaritas & quasi affinitas, ratione cujus inhonestum videtur cum consanguinea sponsi Matrimonium contrahere, Jure antiquo hoc impedimentum inducebatur etiam ex sponsalibus invalidis usque ad 4tum gradum inclusivè; Trident. verò *sess 24. c. 3. de refor. matr.* idrestrinxit ad sponsalia valida, & absoluta tantùm ad primum gradum, ita ut qui sponsalia validè contraxit cum Titia, non possit sponsalia, vel Matrimonium contrahere cum ejus sorore, matre, vel filiâ, bene verò cum materterâ, neptè, consobrinâ &c. Dico: *valida & absoluta*, nam ex sponsalibus invalidis hoc impedimentum non oritur, neque ex conditionatis ante purificatam conditionem: si sponsalia semel fuerint valida, hoc impedimentum manet in perpetuum, etiamsi contracta fuerint per impuberes, & unius, vel etiam utriusque consensu aut morte compar-

tis,

tis, dissoluta, quia impedimentum semel contractum non per voluntatem contrahentium, sed per solam dispensationem tollitur, & quamvis *Barb. Gutt. Palao Engel. de spons. §. 6.* dicant: S. Congregationem declarâsse. quòd ex sponsalibus mutuo consensu dissolutis non maneat impedimentum honestatis; nunc tamen certum est, quòd hæc Declaratio vel non sit authentica, vel sit revocata per novissimam & authenticam Declarationem Anno 1658. editam & ab Alex. VII. aprobatam apud *Fag. in. c. ad audientiam. de spons.*

14. Nr. II. Matrimonium ratum inducit hoc impedimentum inter sponsam & consanguineos sponsi, & econtra, usque ad 4tum gradum inclusivè; idque verum est, etiamsi Matrimonium sit nullum, *c. un. de spons. in 6.* Vid. etiam dicenda hìc *num. 29.*

Excipe 1. Si nullitas sit ex defectu consensûs ab intrinseco v. g. ob metum, errorem in personâ, ob revocatum à principali consensum, licèt id procurator nesciat, tunc enim non inducitur hoc impedimentum. Dixi notanter: *ab intrinseco*, nam omne matrimonium nullum, est nullum defectu consensûs, eò quòd consensus sit ipsum matrimonium, sæpe tamen consensus tantùm redditur nullus ab extrinseco, scilicet à jure inhabilitante personas ad ponendum verum consensum, cum tamen de se ab intrinseco verè consentiant, nullúsque repetiatur defectus in illarum voluntate liberè operante.

Excipe 2. Si invaliditas Matrimonii oriatur ex impedimento publicæ honestatis; nam tunc non datur mutua vis matrimonium irritandi, exem-

plum

plum habes in seq. num. 15. Si Matrimonium sit nullum ex clandestinitate, eò quòd non sit contractum coram Parocho & testibus, *Sanchez. Eng. l. cit. Pyrrh. t. 14. num. 62.* adhuc dicunt non causari hoc impedimentum, quia Matrimonium clandestinum nequidem habet figuram Matrimonii, aut consensum externum coram Parocho & testibus expressum, ad rectiùs contradicunt *Gutt. Peretz. Pign. Dom. 4. cons, 15. num. 2.* & ita declarâsse S. Congregationem testatur *Schmaltzgrub. de spons. num. 102.* quia tale Matrimonium non est irritum ex defectu consensûs, sed Parochi & testium: Dixi supra: Matrimonium *ratum*, per quod non excluditur consummatum, quia hoc etiam est verè ratum; & licet ex consummato oriatur affinitas, quæ matrimonium cum consanguineis dirimit, ideoque videatur inutile adhuc statuere impedimentum publicæ honestatis, id tamen semper non tenet; nam qui v. g. ob consanguinitatem invalidè contraxit matrimonium & consummavit, contraxit tantùm affinitatem usque ad 2. gradum, ob publicam honestatem autem impeditur usque ad 4tum gradum. Ex dictis.

15. Resolves sequentia: 1. Si Cajus post absoluta & valida sponsalia cum Caja, contrahat cum ejus matre, sorore, vel filiâ sponsalia vel Matrimonium, nulliter contrahit, ob justitiam publicæ honestatis: & quamvis, Si matrimonium sic nulliter contraxit, videatur oriri nova honestas, hæc tamen non habet vim reciprocam dirimendi priora sponsalia, ut claret *ex c. un. de sponsal. in 6.* hinc Cajus adhuc tenetur ducere primam. *Pyrrh. tit. 1. num. 32.*

2. Si

2. Si Caja contrahat cum Cajo sub conditione 16.
in futurum pendente v.g. si parentes consenserint, si Papa dispensaverit, & non exspectatâ conditione sponsalia contrahat cum ejus fratre, tunc ex neutris sponsalibus oritur impedimentum dirimens, non ex primis, quia nondum purificata est conditio, ut supponitur, neque ex secundis, quia sunt invalida utpote de re illicitâ, & alteri obligatâ.

3. Si Cajus audiens votum castitatis Cajæ spon- 17.
sæ suæ, cedat; poterit Caja post impetratam dispensationem in voto, ducere fratrem ejus, quia priora sponsalia fuerunt invalida, utpote de re Deo per votum promissâ.

4. Si Caja fornicata est cum Cajo, & ex post sponsalia contrahat cum ejus fratre, primum habere potest, quia sponsalia ob affinitatem ex fornicatione contractam sunt nulla. Econtra si primò contraxit sponsalia cum Cajo, & ex post fornicata est cum ejus fratre, neutrum habere potest, non primum ob affinitatem, non 2dum ob impedimentum publicæ honestatis.

5. Si Caja ex metu injusto contraxit sponsalia 18.
cum Cajo, probabiliùs non potest contrahere sponsalia aut Matrimonium cum ejus fratre, patre, vel filio, quia ista sponsalia non sunt actu nulla, sed solùm rescindibilia, ideoque inducunt impedimentum publicæ honestatis. *Nec obstat*, quòd Matrimonium metu extortum juxta Trid. sit omnino nullum: nam Trid. loquitur de solo Matrimonio, quod in materiâ odiosâ non est extendendum ad sponsalia.

6. Si Caja ex injusto metu, vel ex errore in per- 19.
sonâ, contraxit sed non consummavit Matrimonium cum Cajo, potest ducere quemcunque ejus con-

consanguineum, quia hoc Matrimonium est nullum defectu consensûs, & per consequens non oritur ex eo publica honestas.

20. 7. Sponsalia impuberum etsi sint suspensa & rescindibilia, tamen sunt valida, & inducunt hoc impedimentum, ùt dixi *Casu 104. num. 4.* idem est si impuberes contrahant de præsenti, talis enim contractus habet vim sponsalium. *c. fin. de desp. impub. c. un. eod. in 6.* an idem teneat de Matrimonio clandestino puberum, ita ut quamvis non valeat in ratione Matrimonii, valeat tamen in ratione sponsalium, causétque impedimentum honestatis, est incertum: negant *Gutt. Fag. Barb. Nav. Gib. Sanchez. d. 20. Kugler p. 2. num. 27. Wiest. tit. 3. num. 31. Schmaltzgr. ibid. num. 123.* ubi ex *Gallemart.* refert Declarationem Cardinalium, quia *Trid. Sess. 24. c. 1.* talem actum omninò irritat, ergo nec retinet vim sponsalium aliàs non esset omninò irritus, ideoque testatur conformius esse praxi econtrà affirmant probabilissimè *Covar. Ledesm. Henriq. Conig. Rebell. Laym. Aversa. q. 8. s. 3. n. 132. Kriemer à num. 85.* rationem dant, quia Trident. solùm irritat Matrimonium, non verò sponsalia clandestina, ùt clarum est ex textu citando *Casu seq. num. 1.* & testatur quotidiana praxis: deinde si sic contrahant impuberes, valet Matrimonium in ratione sponsalium, *d. c. un. de desponsa. imp. in 6.* ubi redditur Ratio: *quia mens contrahentium censetur esse, ut si actus non valeat quòad omnia valeat tamen quantùm potest*, atqui eadem censetur esse mens puberum sic contrahentium, ergo quia tamen prior sententia etiam est verè probabilis, pro praxi tenenda sunt quæ dixi suprà *Cas. CVI. nu. 22.* ita ut, si Titius clandestinè, itaque nulliter contraxerit, sed non consummaverit matrimonium cum

cum Caja, expost verò cognitâ Matrimonii nullitate, velit ducere Bertam Cajæ sororem, probabiliùs non indigeat dispensatione, eò quòd sit probabilitas juris de non existentiâ impedimenti, ideoque certum est, Ecclesiam supplere, secundùm ibi dicta.

8. Sponsalia ante annum ætatis 7. contracta non inducunt hoc impedimentum, quia sunt invalida, *l. 14. ff. de spons. c. litteris c. accessit de desp. impub.* similiter sponsalia ficta, non mutua, indeliberata, vel sub solo veniali obligantia, vel uni indeterminatè facta non causant publicam honestatem, quia non sunt strictè sponsalia. Vid. *cas.* 104. *q.* 1.

QUÆR. IV. Quid de impedimento ætatis? 21.

Rr. 1. Ad valorem Matrimonii requiruntur, & sufficiunt anni pubertatis, duodecim nempe in fœminis, quatuordecim in Masculis *toto tit. impub.* nisi malitia suppleat ætatem, ita ut præter discretionem etiam adsit potentia generandi, quod ex fornicatione, vel imprægnatione colligitur, tunc enim ante hos annos valeret Matrimonium, licèt non dispensetur.

2. Anni pubertatis debent esse completi de momento ad momentum. *Pont. Pign. to.* 10. *num.* 11. *Reiffenstul. num.* 12. contra *Brunell. Sylv. Sanchez. Schmalzgr. num.* 60. qui probabiliter dicunt sufficere diem ultimum esse inchoatum ob favorem Matrimonii; sed ratio nostra est, quia jura expressè requirunt annum completum, & si possit deesse dies, cur non duo? si duo, cur non tres vel unus aut alter mensis? ùt vult *Rebell.* 22.

3. In ætate ex urgentissimâ causâ v. g. pro pace vel bono communi, dispensare potest Episcopus, præsertim si dubium sit, an ætas sit completa, vel malitia suppleat ætatem. *Covarruv. Barbos Pyrrhing. tit. 2. numer 33.* hoc ipso enim, quòd Pontifex *c. 2. de desp. impub.* permittat dispensationem, eámque sibi non reservet, censetur eam concedere Episcopis.

4. Attentantes Matrimonium ante ætatem legibus determinatam peccant mortaliter, nisi excuset causa urgentissima v. g. conciliandæ, vel conservandæ pacis. *Palu. La Croix Schmalzgruber num. 68.* contra *Sanchez. Pontius Zett.* quia Nicolaus primus *c. 2. de sponsal. impuber.* utitur verbis: *districtiùs prohibemus.* quòd matrimonia impuberum habeant vim sponsalium, dixi suprà *n. 20.*

CA-